

JENS BIRKHOLM

MALEREN JENS BIRKHOLM døde i For-aaret, kun 45 Aar gammel. Han var i den sidste Tid klar over, at den Lungetuberkulose, han et Par Gange havde faaet Bugt med, nu ikke lod sig narre for sit Bytte længer.

Derfor havde han ordnet sine Sager og truffet Bestemmelse om sine Efterladenskaber: Malerierne og det lille Træhus, han havde bygget paa Strandkanten halvvejs ud i Vandet ved sin Fødeby Faaborg.

Han havde ogsaa valgt sig Gravsted i den yderste Del af Kirkegaarden ud mod Kysten, kun skilt fra den ved Vejen. »Jeg vil ligge, saa jeg kan høre Soen.« Det var han jo vant til i de sidste Aar. Men der havde været Tider i hans Liv, da et andet Hav: Storbyens Larm og tonende Travlhed, skabte den Musik, han Dag og Nat havde for Øre og holdt af at lytte til.

Som Malersvend gik han paa Professionens Vegne til Tyskland. Han fik fast Fod — saa fast som saadan en ung Haandværker faar det — i Berlin. Og Storbyen tog ham. Ikke at han hvirvledes ind i dens Malstrøm, det var hans Kaar ikke til. Han grov sig ned i dens Dybder, fik Føling med dens nederste Lag og fandt i Verdensstadens mørke Skygger de Motiver, som kaldte Kunstneren i ham frem til Liv og Daad. Han blev Berliner-Proletariatets Maler. Med ungdommelig Uforsagthed gik han løs paa store og vanskelige Emner, og han, Autodidakten, lod sig ikke hindre af ugunstige Forhold eller skræmme af Opgaver, der kunde faaet Kunstnere af Faget til at opgive Evret. — Hvad der er mærkeligere endnu — han kom ikke tilkort med disse Opgaver.

De anselige, figurrige Billeder fra Natteherberger og Varmehaller, Forsamlingshuse og Arbejdslokaler er malte med en rolig Sikkerhed, en selvfølgelig Ligefremhed, der paa sin Vis er ganske imponerende, selv om Fremstillingsformen hverken er ny eller overraskende. I teknisk Henseende staar Birkholms Maleri lige saa fjernt fra dilettantisk Tunghed som fra overfladisk Bravour.

Hans Arbejder fra den Tid er Tendenskunst. Birkholm bekendte ærligt og naivt, at det var selve det sociale Milieu, der havde hans Kærlighed og

var den første Drivfjeder til hans Billeder. Men hans Sanddruhed som Iagttagere, hans Respekt for Mennesket i Modellerne, og den ham medfødte Sindets Finhed afholder ham fra at understrege Tendensen for tykt. Han har desuden kunstnerisk

»De fattiges Evangelium«, skorter det derimod noget paa malerisk Kultur, men fra Følelsens Side er det ægte nok.

— Hæng saadanne Arbejder af Birkholm op ved Siden af hjemlige Sensationsnumre som *Stolt-Møllers* »Lægens Venteværelse« eller *Frants Henningsens* »Forladt«, og se, hvor stillfærdig ædrueligt de virker i Modsætning til disses koldhertede Ostentation eller vamlø Sentimentalitet.

Birkholm vakte Opmærksomhed paa den store Berliner-Kunstudstilling, hvor han i 1893 havde debuteret med Billederne »Sult« og »Ved Sengetid i Herberget« og siden i en Række Aar udstillede. Han var godt paa Vej til at skabe sig Position i Berlin, og det havde sikkert stemt bedst med hans Naturel baade som Menneske og Kunstner at fortsætte sin Virksomhed dér, hvor han folte sig hjemme og havde vundet Venner og Beundrere, ikke mindst mellem litterære og politiske Foregangsmænd, der delte hans Sympati for Samfundets Stedbørn og Ønske om at komme dem til Hjælp.

Men da var det, at den Sygdom, som havde spiret under hans Kamp for Tilværelsen i Storbyens usunde Kvarterer, første Gang brød ud og nødte ham til at vende Berlin Ryggen og ty hjem til sin Fødeby ved den friske So, hvor han i alt Fald for en Tid genvandt sin Sundhed, men til en Begyndelse nærmest folte sig som Landsforvist.

Han var dog for levende og livsinteresseret til ikke snart at kaste sig ind i de Omgivelser, han her mødte.

Først var her jo de gamle Venner og Kolleger fra Læretiden, Malere som *Syberg* og *Peter Hansen*, der imens var naaede frem til Navn og Anerkendelse, en Anerkendelse, Birkholm i fuldeste Maal delte. Deres Kunst og Samlivet med dem maatte uundgaeligt øve Indflydelse paa hans modtagelige Gemyt.

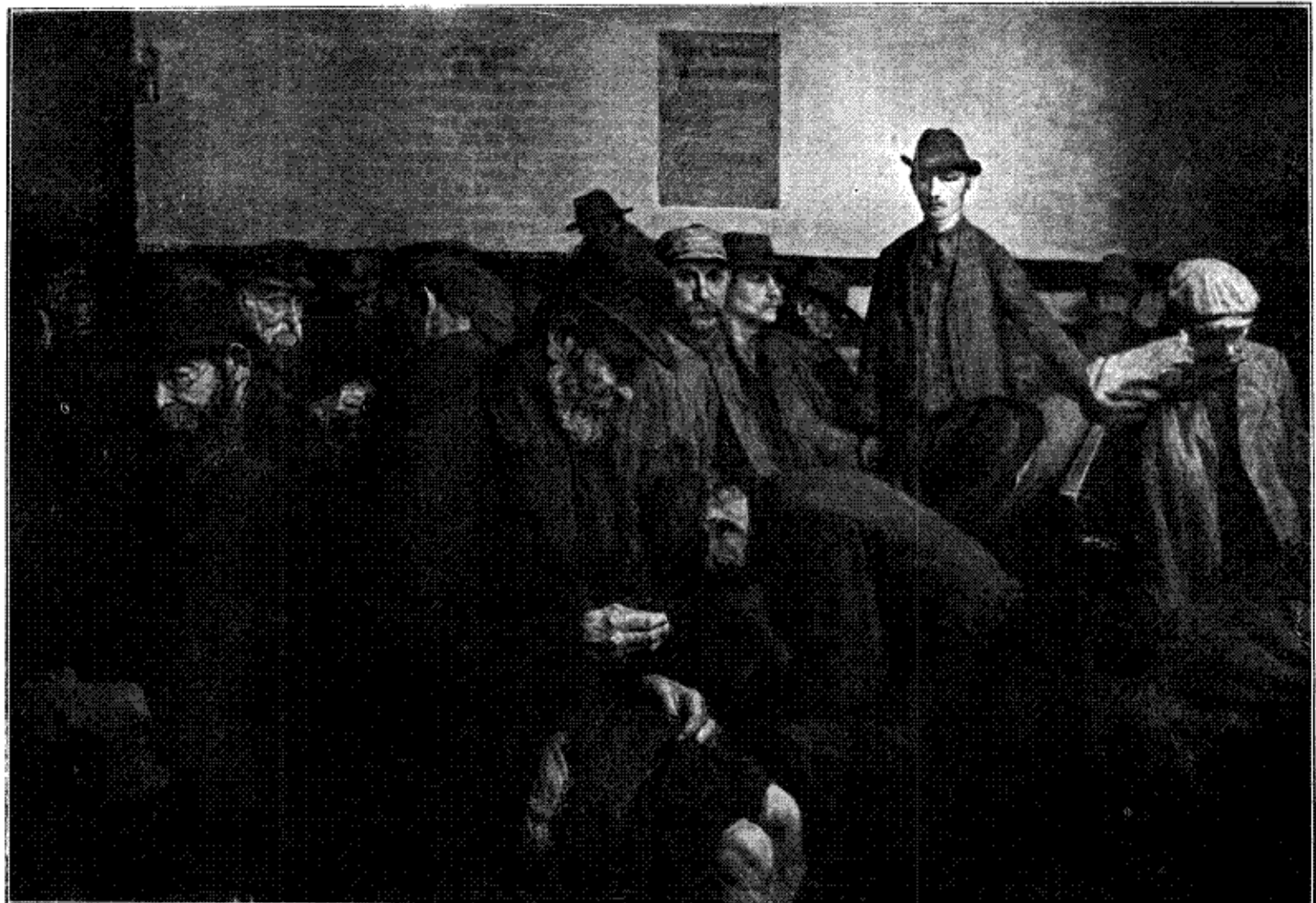
Efterhaanden kom tillige, af Mangel paa Storbyen, den lille Bys sociale og kommunale Liv til at oplage ham stærkt. Han kastede sin Handske mod Provinsbyens Konservatisme og Snobberi. Birkholm kunde føre en Pen, naar det skulde være, og han blev efterhaanden en ikke helt ufarlig Modstander,

Jens Birkholm

Evne til at komponere et holdningsfuldt Billede og til at opsøge Motivernes maleriske Virkning.

Det store Maleri af Sækkelappersker (Faaborg Museum) og det, der kaldes »Ved Sengetid i Herberget«, begge malte ved kunstigt Lys, viser, at Birkholm ikke forgæves har færdes i den gode Kunsts Selskab. I hans mest sensationelle Værk,

Jens Birkholm: Varmestue i Berlin